

Kendelse

afsagt den 15. september 2020

Sag nr. 2020-80-0461

[Klager 1]

[Klager 2]

[Klager 3]

mod

DR

[Klager 1] har på egne vegne og på vegne af [Klager 2] og [Klager 3] klaget til Pressenævnet over dokumentarudsendelsen *"Krigsfotografen"*, som blev bragt den 19. januar 2020 på DR2, idet de mener, at god presseskik er tilsidesat.

Klagerne har navnlig klaget over DRs offentliggørelse af optagelser, som de ikke har givet samtykke til blev bragt.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede udsendelse

DR bragte den 19. januar 2020 dokumentarudsendelsen *"Krigsfotografen"* på DR2. Udsendelsen, som varer ca. 58 minutter, er fortsat tilgængelig på dr.dk med følgende omtale:

"[Krigsfotografen] lever et liv i undtagelsestilstand: ude i verden er han som krigsfotograf i evig krydsild, hjemme i København er han far til fire - og står pludselig alene med forældreansvaret, da hans ekskone bliver alvorligt syg af kræft. Arbejdet i Mossuls urbane krigszone, hvor [Krigsfotografen] følger de irakiske styrkers fremmarch mod Islamisk Stat, skal balanceres med livet som far og eneforsørger, og han skal genopbygge tillid og intimitet med sine børn efter mange års flygtig tilstedeværelse. [Krigsfotografen] ønsker fortsat at være verdens bedste krigsfotograf. Men hvordan hænger vejsidebomber og snigskytter sammen med at have ansvar for fire børn? Og være en almindelig familie? Filmen blev den mest sete dokumentarfilm i biografen i 2019."

Udsendelsen omhandler krigsfotograf [Krigsfotografen], som følges i sit professionelle virke som krigsfotograf i verdens brændpunkter og familielivet i København som fraskilt far til fire

børn. Udsendelsen er optaget over en årrække og følger blandt andet [Krigsfotografen] og hans børn, da [Krigsfotografen]s ekskone, [Afdøde], som er mor til hans tre ældste børn, døde af kræft og blev bisat i 2015.

[Tidskode 39:55-43:28]

Der vises optagelser af [Krigsfotografen], som fortæller følgende til kameraet:

”[Krigsfotografen]: Det var meget, meget mærkeligt at stå i en situation, hvor at [Afdøde] var sovet ind om natten. At være på vej hjem igennem byen på cykel og få at vide, at [Afdøde] var sovet ind, og at køre ud på hospitalet, næ køre hjem til børnene og vække dem og fortælle dem det. Og så. Og græde med dem og rumme deres sorg og mærke hvem, der har lyst til at køre på hospitalet eller på hospice med det samme, og hvem der gerne vil vente til dagen efter, men så at ende ude på hospice midt om natten med [Datteren], der sidder sammen med sin mor. Vanvittig bevægende og meget, meget hårdt. Og tage ud på hospitalet eller på hospice igen næste morgen med alle børnene og sige farvel. Og mærke dem og sidde med den der følelse af at ville give alt i hele verden for at kunne tage deres sorg fra dem. Eller tage smerte, ikke deres sorg, men smerten fra dem og gøre livet lettere for dem, hvilket jo er fuldstændig omsonst og helt umuligt.”

Der klippes til optagelser fra [Afdøde]s bisættelse, hvor [Krigsfotografen] ses stående i kapellets midtergang. Kisten ses for enden af midtergangen, og der ses personer siddende i højre og venstre side af kapelsalen. Der lyder musik i kapelsalen, og over kisten ses en projektion af fotos af [Afdøde] i forskellige situationer. [Klager 1], der er bror til [Afdøde], ses i højre side af kapelsalen, hvor han sætter sig på forreste række. [Krigsfotografen]s datter rejser sig fra venstre side af kapelsalen og går hen til [Krigsfotografen], hvorefter de bliver stående i midtergangen med armene om hinanden. [Klager 1] ses herefter rejse sig, gå på tværs af kapelsalen og sætte sig i venstre side.

Der klippes herefter til [Krigsfotografen]s tale ved bisættelsen. Derefter klippes til optagelser uden for kapellet af rustvognen med kisten i. I klippet ses [Krigsfotografen] bagfra gå ud til rustvognen med armen om sin søn. [Klager 3], der er far til [Afdøde], ses kortvarigt stående yderst til venstre for rustvognen. [Krigsfotografen], børnene og [Krigsfotografen]s daværende kæreste ses stå sammen foran rustvognen, mens nogle af de øvrige deltagere i bisættelsen ses gå forbi kameraet.

Herefter klippes til optagelser af rustvognen, der ses køre væk. Kameraet filmer først fra den ene side af rustvognen, hvor der gennem ruden ses kisten med blomster på og de personer, som står på den anden side af rustvognen. Gennem ruden ses [Klager 2], der er søster til [Afdøde], [Krigsfotografen]s datter og øvrige deltagere i bisættelsen. Der klippes endelig til optagelser af rustvognen, der ses køre væk.

Klagerne klagede den 26. januar 2020 til DR, som den 29. januar 2020 afviste klagen. Klagerne klagede over DRs afvisning er modtaget i Pressenævnet den 3. februar 2020.

2 Parternes synspunkter

2.1 Klagernes synspunkter

Samtykke til medvirken

Klagerne, som er henholdsvis søskende og far til afdøde [Afdøde], har anført, at DR har offentliggjort optagelser, som de ikke har givet samtykke til blev bragt.

DR har bragt private optagelser af [Afdøde]s bisættelse, som viser klagerne i en af de mest sårbare situationer, man kan stå overfor – når man skal tage afsked til et elsket familiemedlem efter flere års lang og udmattende kamp mod kræft. Det er ganske grænseoverskridende på landsdækkende tv at opleve optagelserne, som åbenbart også har været vist i biografen.

Ifølge Pressenævnets praksis skal der udvises størst muligt hensyn ved omtale af begravelser og bisættelser. Offentlig omtale kan være berettiget, hvis der er tale om begravelse eller bisættelse af en offentligt kendt person, men der kan som udgangspunkt ikke offentliggøres optagelser i medierne af pårørendes deltagelse i en privat bisættelse, uden at der foreligger et gyldigt samtykke til offentliggørelsen.

Klagerne har understreget, at de på intet tidspunkt er blevet informeret om, at optagelserne ville blive offentliggjort. Den eneste grund til, at klagerne accepterede et filmhold ved bisættelsen, var, fordi [Krigsfotografen] natten før [Afdøde]s bisættelse via mail havde oplyst klagerne om, at optagelserne var til privat brug og til dokumentation af bisættelsen for børnenes skyld. Det lod klagerne naturligvis være op til børnene selv, da de lige havde mistet deres mor. Klagerne har henvist [Krigsfotografen]s mail af 17. august 2015 til blandt andre [Klager 1], hvoraf følgende fremgår:

”Kære Alle,

I forbindelse med [Afdøde]s film og ikke mindst for børnenes skyld - og jeres selvfølgelig Har jeg spurgt [Instruktøren] om at filme bisættelsen imorgen - [Afdøde] var meget begejstret for ham da han besøgte hende på Glostrup. Min tanke var at det ville være godt for børnene at have på sigt, samt at det måske ville kunne bruges i [Afdøde]’s film.

Børnene er mere end indstillet på det, men det er i sidste ende op til jer - Hvis I helst er fri for hans tilstedeværelse med Kamera må i gerne lade mig det vide iaften så jeg kan stoppe hans forberedelser...

Selvsagt er det at materialet IKKE bliver brugt hvis i har indvendinger - endsige vist andre steder end privat for ungerne når de måtte ønske det.

kh.

[Krigsfotografen]”

Det fremgår tydeligt, at optagelserne skulle være til privat brug efter ønske fra børnene. Klagerne har dermed ikke givet samtykke til, at optagelserne kunne indgå i en udsendelse om [Krigsfotografen], eller at de ville have givet tilladelse til optagelserne, hvis de havde vidst, at de skulle bruges til det. Instruktøren bag udsendelsen, [Instruktøren], har således ikke haft

samtykke til at offentliggøre optagelserne af klagerne fra bisættelsen, og filmholdet har skaffet sig adgang til bisættelsen under falske forudsætninger, hvorfor klagerne er blevet groft vildledt. Det er forkasteligt, at [Krigsfotografen] og [Instruktøren] har udnyttet [Afdøde]s død til at promovere dem selv.

Klagernes samtykke rækker ikke længere end til en ren privat anvendelse af optagelserne, og deres samtykke ville derfor skulle indhentes, hvis optagelserne skulle anvendes med henblik på offentliggørelse af optagelserne. Et sådant samtykke er ikke blevet indhentet, og der foreligger derfor ikke et gyldigt samtykke til anvendelse af optagelserne i udsendelsen og dermed til offentliggørelse, uanset hvad øvrige familiemedlemmer efterfølgende har givet samtykke til. At fotografere mennesker i dyb sorg ved en bisættelse/begravelse kræver så høje etiske krav, at der burde være klarhed omkring samtykke og brug af materiale.

[Afdøde] var ikke en offentlig kendt person, og optagelserne indgår i en udsendelse, der handler om [Krigsfotografen]. Der er altså ikke knyttet en sådan almen interesse til optagelserne af bisættelsen, at de kan vises uden hensyn til den vetoret, som klagerne har fået med hensyn til anvendelsen af optagelserne.

Klagerne har bestridt, at nogle af modtagerne af mailen, som anført af DR, har talt med fotografen eller andre fra filmholdet, som muligvis var til stede ved [Afdøde]s bisættelse og den efterfølgende reception. Klagerne var alene bekendt med, at [Afdøde] ikke ønskede, at hendes og [Krigsfotografen]s børn skulle være med i en film om [Krigsfotografen], og oplysningen havde de kun, fordi [Klager 2] tilfældigvis overhørte en samtale mellem [Afdøde] og [Krigsfotografen] om dette.

Klagerne har endvidere bestridt, at der, som anført af DR, ”tilsyneladende efter tidspunktet for optagelserne i 2015 er opstået en misforståelse i familien om, hvad optagelserne skulle bruges til”, og at dette har ført til en ”intern uenighed” i familien. Der er selvsagt uenighed mellem [Krigsfotografen] og klagerne om anvendelsen af optagelserne, men der er ikke i øvrigt opstået nogen misforståelse eller uenighed om, hvad optagelserne skulle eller kunne bruges til: Det fremgår helt tydeligt af mailen og kan dermed ikke udlægges som en misforståelse eller uenighed i familien.

Klagerne har bemærket, at når [Krigsfotografen] i mailen har refereret til ”[Afdøde]s film”, er det en videodagbog, hun lavede under sit sygdomsforløb til en mulig dokumentar om hendes sejr over kræft. [Afdøde]s film blev aldrig til noget, men gav hende viljestyrke til at kæmpe for livet, og den var vigtig for hende – derfor var den også vigtig for klagerne.

Klagerne har endvidere bemærket, at det ikke er unormalt inden for fotografbranchen at yde kolleger vennetjenester i form af for eksempel billeder fra særlige begivenheder for ”en flaske god whisky”. Klagerne har på ingen måde koblet [Krigsfotografen]s ønske om, at [Instruktøren] skulle filme bisættelsen, til, at materialet skulle bruges i en film om [Krigsfotografen] eller i den påklagede udsendelse. Klagerne opfattede det som en vennetjeneste fra [Instruktøren] til [Krigsfotografen], fordi det var sådan, det blev udlagt til [Afdøde]s familie af [Krigsfotografen].

Den påklagede udsendelse er en ensidig fremstilling af [Krigsfotografen], som afviger markant fra det billede, som de fleste, der har været tæt på ham, har. Der er masser af eksempler på og dokumentation for det modsætningsforhold, som er opstået mellem [Krigsfotografen] og klagerens familie – både før, under og efter [Afdøde]s sygdom og død blandt andet på grund af skilsmisse, økonomiske forhold og andre dårlige oplevelser. Derfor opfattes det så meget desto mere krænkende, at optagelserne af klagerne, som aldrig skulle have været med i udsendelsen, bidrager til at understøtte dette glansbillede af [Krigsfotografen], som klagerne på ingen måde kan genkende, og derved kommer til at medvirke til, at [Afdøde]s død kan omsættes til salg af flere foredrag, bøger og billeder.

Anmeldelserne af udsendelsen giver også et indtryk af dette: Information har omtalt udsendelsen som ”en rigeligt smigrende heltefortælling”, Journalisten ”et maskulint helteportræt” og ”man kan ikke nægte, at filmen sætter [Krigsfotografen] på piedestal”, og Jyllands-Posten ”et generøst... og næsten for kærligt portræt.”

Klagerne har afslutningsvis bemærket, at de har indgivet en klage til det norske pressenævn (Pressens Faglige Udvalg) over udsendelsen, idet den tillige er blevet vist i Norge. Klagerne har i den forbindelse henvist til erklæringer fra blandt andet [Klager 2], [Afdøde]s faster og [Afdøde]s papmor, hvoraf det blandt andet fremgår, at disse støtter op om klagerne.

Klagerne har endvidere bemærket, at de den 27. januar 2020 stævnedes filmselskaberne bag filmen og DR ved Københavns Byret med krav om fagedforbud, samt politianmeldte DR for overtrædelse af straffelovens § 264 d.

Internt klageorgan

Klagerne har anført, at DRs klagebehandling er uacceptabel. Klagerne har oplyst, at de den 26. januar 2020 kontaktede DR via flere mails samt telefonisk for at gøre dem opmærksomme på, at der findes krænkende materiale optaget uden samtykke tilgængeligt på dr.dk, og som også er sendt på DR2. Det er klagerens opfattelse, at det er en skærpende omstændighed, at det drejer sig om en bisættelse.

Klagerne fortsatte med at ringe og maile til DR de efterfølgende dage, fordi de aldrig fik et mere fyldestgørende svar fra DR end ”DR er ved at undersøge det, du hører fra nogen”, og at klagerne blev forsikret, at de ville høre fra DR Jura den 27. januar 2020, hvilket de ikke gjorde.

Det var først den 29. januar 2020, at DR besvarede klagen med påstand om, at producenten havde indhentet klagerens samtykke, og at klagerne var fuldt ud opmærksomme på konteksten, som filmmaterialet fra bisættelsen skulle bruges i. Klagerne fremsendte herefter den 30. januar 2020 en ny mail til DR med strengt fortrolig dokumentation af en privat mailkorrespondance fra 2015 mellem [Afdøde], forskellige sundhedspersoner og flere familiemedlemmer med følsomme sundhedsoplysninger om [Afdøde] og bad samtidig DR om at fremsende skriftlig dokumentation for producentens påstande.

Det er klagernes opfattelse, at DR senest den 27. januar 2020 burde have kontaktet klagerne for at bede om en uddybende forklaring, og at DR samme dag burde have fjernet den påklagede udsendelse fra deres hjemmeside, indtil sagen var afklaret.

DR burde endvidere ved klagernes henvendelse den 30. januar 2020 have fremsendt den anmodede skriftlige dokumentation for producentens påstande med øjeblikkelig virkning, da DR naturligvis har undersøgt sagen grundigt og ikke bare taget producentens påstande for gode. Klagerne har fortsat ikke modtaget den anmodede dokumentation.

Interne retningslinjer

Klagerne har anført, at DR har handlet i strid med deres egne etiske regler, herunder punkterne om "fairness", "stærke kontroversielle billeder og emner", "aftaler med medvirkende", "følsomme emner" og "privatlivets fred og æreskrænkelser".

Sletning – punkt B.8

Klagerne har anført, at DR har afvist deres anmodning om at slette alle optagelser og al materiale fra den påklagede udsendelse, der indeholder billeder, lyd eller andet, der viser klagerne.

Klagerne har ikke har givet samtykke til brugen af optagelserne, som er krænkende, og har på den baggrund krævet, at optagelserne slettes fra udsendelsen.

2.2 DRs synspunkter

Samtykke til medvirken

DR har oplyst, at "*Krigsfotografen*" er en dokumentarudsendelse af instruktør [Instruktøren] om krigsfotograf [Krigsfotografen]. Udsendelsen er produceret af det eksterne produktionsselskab Good Company ApS under den tidligere DFI-støtteordning. Udsendelsen findes både i en biografversion på 78 minutter og en kortere tv-version på 58 minutter. Biografversionen havde premiere i september 2019 og er den mest sete dokumentarfilm i danske biografer i 2019. Både biograf- og tv-versionen havde tv-premiere på DR2 den 19. januar 2020.

I udsendelsen indgår optagelser fra [Afdøde]s bisættelse som et led i fortællingen om børnes sorg og den virkelighed, de alle rammes af. Som det fremgår af udsendelsen, fortæller [Krigsfotografen] først til kameraet, at hans ekskone er blevet alvorligt syg af kræft. Senere ses og høres [Krigsfotografen] beskrive, hvordan han og børnene reagerer på, at hun dør af sin sygdom. [Krigsfotografen] fortæller overordnet om, hvordan børnene reagerer i situationen, og beskriver den afmagt, han som forælder føler ved ikke at kunne tage smerten over sorgen ved at miste deres mor fra sine børn. Dernæst vises optagelser af [Krigsfotografen] og børnene fra bisættelsen. Gennemgående for optagelserne er, at de har fokus på [Krigsfotografen] og børnene i afskeden med deres mor. Lyden fra bisættelsen er optaget gennem deres

mikrofoner, og man hører alene deres dialog, bortset fra baggrundslyde, som musik i kapellet, skridt og lyden af rustvognen, der starter og kører væk. Der bliver ikke fokuseret på andre personer ved bisættelsen, og i det omfang, andre personer indgår i billedet, er de først og fremmest filmet på afstand eller bagfra.

DR er enig i, at en bisættelse er en følsom situation at filme og vise optagelser fra. Udsendelsen følger [Krigsfotografen] og hans tre børn igennem en svær sorgperiode. Derfor er bisættelsescenen også central for udsendelsen.

DR har både fra klagerne og producenten fået oplyst, at hele familien har givet samtykke til, at udsendelsens instruktør, [Instruktøren], kunne filme fra bisættelsen.

Til DR har klagerne som dokumentation for dette fremsendt en mail af 17. august 2015 fra [Krigsfotografen] til blandt andre [Klager 1], hvori [Krigsfotografen] beder om samtykke til, at bisættelsen kunne filmes med en tilkendegivelse om, at optagelserne ikke vil blive brugt, hvis familien havde indvendinger. Optagelserne skete efter ønske fra børnene, hvoraf den ældste var myndig på tidspunktet.

Producenten har oplyst til DR, at familien inklusive klagerne alle accepterede, at der blev filmet fra bisættelsen, og at der ikke blev fremsat indvendinger. Der foreligger efter DRs opfattelse dermed samtykke til optagelserne fra de nærmeste pårørende.

I forhold til samtykke til at bruge optagelserne i udsendelsen har klagerne anført, at de ikke har givet samtykke til, at optagelserne kunne indgå i en film om [Krigsfotografen], eller at de ville have givet tilladelse til optagelserne, hvis de havde vidst, at de skulle bruges til det.

DR er for så vidt enig med klagerne i, at udsendelsen ikke nævnes i [Krigsfotografen]s mail af 17. august 2015, men henholder sig til, at det tydeligt fremgår af mailen, at optagelserne skulle laves af netop [Instruktøren], som på daværende tidspunkt havde filmet til udsendelsen om [Krigsfotografen] i halvandet år. DR har desuden via producenten fået oplyst fra andre familiemedlemmer samt [Krigsfotografen]s daværende kæreste, at de har talt med [Klager 1] og [Klager 3] om udsendelsen i tiden inden bisættelsen, og at hele familien var klar over, at [Instruktøren] var i gang med at lave optagelser til brug for en film om [Krigsfotografen] også forud for [Afdøde]s død.

DR har endvidere fra producenten af udsendelsen modtaget bekræftelse på, at der er samtykke til såvel optagelserne som brugen af disse i udsendelsen fra den afdødes øvrige familie. Det omfatter dels afdødes tre børn, hvoraf de to ældste nu er myndige, og [Krigsfotografen] på vegne af den yngste søn og sig selv, dels fra den afdødes mor og anden bror. Derudover er der samtykke fra [Krigsfotografen]s daværende kæreste, som også ses foran rustvognen sammen med [Krigsfotografen]s børn.

Endelig har disse personer bekræftet, at den afdøde inden sin død var klar over, at udsendelsen ville blive produceret, at den ville omhandle [Krigsfotografen]s og dermed også hendes familieliv, og at hun var indforstået med, at børnene indgik i udsendelsen. Derudover har DR

via producenten set råoptagelser af den afdøde, hvor hun til kamera/[Instruktøren] fortæller om forsoning med [Krigsfotografen] efter deres skilsmisse.

[Instruktøren] har desuden oplyst til DR, at han i forbindelse med bisættelsen talte med flere af de tilstedeværende om udsendelsen, men ingen over for ham har haft indvendinger, ligesom [Krigsfotografen] heller ikke har modtaget indvendinger. Det er på den baggrund DRs opfattelse, at producenten har været i god tro om, at der var samtykke fra alle i familien.

Klagerne har fremlagt en række retsdokumenter, som DR har forstået som klagernes dokumentation af uvenskab mellem [Krigsfotografen] og [Klager 3], som DR må forstå det, dermed også [Klager 1] og [Klager 2]. DR har bemærket hertil, at de private forhold mellem [Krigsfotografen] og klagerne som udgangspunkt ikke er relevante for vurdering af, om den konkrete brug af optagelserne fra bisættelsen er i overensstemmelse med god presseskik.

Det er DRs opfattelse, at intern uenighed i en familie ikke udelukker, at et samtykke fra størstedelen af de nærmeste pårørende til en afdød kan være tilstrækkeligt til, at optagelser fra en følsom situation som en bisættelse kan indgå i en udsendelse, uanset om nogle af de pårørende er uenige, finder det ubehageligt eller ikke bryder sig om indholdet af udsendelsen i øvrigt.

Klagerne har endvidere fremlagt en privat mailkorrespondance fra 2015 mellem [Afdøde], forskellige sundhedspersoner og flere familiemedlemmer med følsomme sundhedsoplysninger om [Afdøde]. DR har bemærket hertil, at DR ikke kan eller skal vurdere den afdødes sundhedstilstand ud fra en privat korrespondance. DR har konstateret, at den øvrige del af familien alle tilkendegiver, at den afdøde kendte til og bifaldt udsendelsen og dens tilblivelse. Den afdøde indgår ikke direkte i udsendelsen, bortset fra på enkelte fotografier og i form af optagelserne fra bisættelsen. Spørgsmålet om afdødes viden kan efter DRs opfattelse derfor alene være relevant i forhold til det samtykke, hun har givet til optagelser af de ikke-myndige børn forud for hendes død.

Internt klageorgan

DR har bemærket, at det ligger uden for Pressenævnets kompetence at tage stilling til DRs klagebehandling. For en god ordens skyld har DR dog bemærket, at DR altid tager klager over DRs programmer alvorligt og altid forsøger at besvare disse så hurtigt og grundigt som muligt.

DR har bemærket hertil, at klagernes første henvendelse til DR blev modtaget den 26. januar 2020 og blev fulgt op med flere henvendelser fra klagerne, herunder telefonisk til flere forskellige personer i DR den 27. januar 2020. I overensstemmelse med DRs praksis kvitterede DR for henvendelserne den 27. januar 2020 med oplysning om, at DR undersøger sagen nærmere og vender tilbage hurtigst muligt. Efter at have indhentet de nødvendige oplysninger fra producenten svarede DR på klagen den 29. januar 2020. DR har i øvrigt bemærket, at DR også har besvaret klagernes opfølgende mail af 30. januar 2020, som skete den 6. januar 2020.

Klagerne har i klagen til Pressenævnet anført, at DR burde have fjernet udsendelsen fra dr.dk, mens DR undersøgte sagen nærmere. DR har bemærket hertil, at klager ikke tillægges opsættende virkning. Konstaterer DR, at et program er fejlbehæftet, berigtiger DR hurtigst muligt. Det er efter DRs opfattelse imidlertid ikke tilfældet her.

Spørgsmålet om DRs forpligtelse til at fjerne omstridte optagelser fra udsendelsen vil i givet fald være en afledt konsekvens af vurderingen af, om brugen af optagelserne er i overensstemmelse med god presseskik. De vejledende regler for god presseskiks punkt B.8 er således ikke relevant i denne situation og kan derfor ikke udgøre et selvstændigt kritikpunkt.

DR har endelig bemærket, at DR ikke er forpligtet til at fremsende den efterspurgte dokumentation til klagerne.

Interne retningslinjer

Mediet ses ikke at have kommenteret klagepunktet.

Sletning – punkt B.8

DR har afvist at slette de påklagede optagelser i udsendelsen, der viser klagerne.

Det er DRs vurdering, at optagelserne fra bisættelsen fremstår respektfuld og ordentlig i udsendelsen. Der bliver ikke fokuseret på andre end [Krigsfotografen], hans børn og daværende kæreste, ligesom det alene er [Krigsfotografen]s tale til bisættelsen, der gengives. Formålet med optagelserne er at skildre den virkelighed, familien befinder sig i, og vise, hvordan [Krigsfotografen] og hans børn håndterer afskeden og sorgen. Det fremgår efter DRs opfattelse tydeligt af sammenhængen og er relevant og væsentligt for udsendelsens præmis.

I forhold til de konkrete optagelser indgår klagerne alene kortvarigt i baggrunden eller uden for fokus. Ud fra en samlet vurdering er det derfor DRs opfattelse, at brugen af optagelserne i udsendelsen er i overensstemmelse med god presseskik.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Retlig interesse

Det er en betingelse for, at Pressenævnet kan behandle en klage, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man selv som person, organisation, virksomhed eller lignende skal være omtalt, afbilledet eller på anden måde identificeret i mediet. I tilfælde, hvor den berørte person var død, da omtalen blev offentliggjort, kan en klage

efter nævnets praksis under visse omstændigheder indgives af visse nære pårørende, herunder ægtefælle, forældre, børn, børnebørn og søskende.

[Klager 1] og [Klager 2] er søn og datter af afdøde [Klager 3]. Pressenævnet bemærker, at [Klager 1] og [Klager 2] kan klage på vegne af deres afdøde far, og at klagen vurderes i forhold til, hvorvidt god presseskik er tilsidesat i relation til [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3].

Kompetence

Klagerne har klaget over DRs interne håndtering af klagesagen. Klagerne har desuden klaget over, at DR ikke har levet op til deres egne etiske retningslinjer.

Pressenævnet bemærker, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik, og hvorvidt et massemedie efter reglerne i medieansvarslovens kapitel 6 er forpligtet til at offentliggøre et genmæle.

Spørgsmålet om, hvorvidt mediers interne klageorganer har handlet i overensstemmelse med deres instrukser, falder uden for Pressenævnets kompetence. Det falder endvidere uden for nævnets kompetence at tage stilling til, om DRs egne etiske retningslinjer er overholdt. Disse forhold behandles derfor ikke.

God presseskik

Samtykke til medvirken

Klagerne har klaget over DRs offentliggørelse af optagelser, som de ikke har givet samtykke til blev bragt.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, herunder amatør-billeder, skal der vises hensynsfuldhed og takt. Ved indsamling eller offentliggørelse af information bør andres tillid, følelser, uvidenhed, manglende erfaring eller svigtende herredømme ikke udnyttes, jf. punkt B.1, B.3 og B.6.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Det er Pressenævnets opfattelse, at et gyldigt samtykke skal være frivilligt, specifikt og informeret. Det vil sige, at personen ikke må have afgivet sit samtykke under tvang eller pres, ligesom vedkommende skal være vidende om, at der samtykkes til offentliggørelse og være klar over, hvad udsendelsen omhandler.

Det er endvidere Pressenævnets opfattelse, at der skal udvises størst muligt hensyn ved omtale af begravelser og bisættelser.

Dokumentarudsendelsen *"Krigsfotografen"* omhandler krigsfotograf [Krigsfotografen], som følges i sit professionelle virke som krigsfotograf i verdens brændpunkter og familielivet i København som fraskilt far til fire børn. Udsendelsen er optaget over en årrække og følger blandt andet [Krigsfotografen] og hans børn, da [Krigsfotografen]s ekskone, [Afdøde], som er mor til hans tre ældste børn, døde af kræft og blev bisat i 2015.

I udsendelsen vises optagelser fra bisættelsen, hvor klagerne, som er henholdsvis søskende og far til [Afdøde], kortvarigt indgår. I optagelserne fra kapelsalen ses [Klager 1] sætte sig til højre på forreste række, hvorefter han ses rejse sig, gå på tværs af kapelsalen og sætte sig i venstre side. I optagelserne uden for kapelsalen ved rustvognen ses [Klager 3] stående yderst til venstre for rustvognen, og på et senere klip filmet fra den ene side af rustvognen ses [Klager 2] stående med [Krigsfotografen]s datter og øvrige deltagere i bisættelsen.

På baggrund af sagens oplysninger har Pressenævnet lagt til grund, at produktionsselskabet Good Company ApS har produceret dokumentarudsendelsen, som er blevet vist på blandt andet DR2.

Nævnet lægger endvidere til grund, at [Krigsfotografen] ved mail af 17. august 2015 til blandt andre [Klager 1] oplyste, at [Instruktøren] ville filme bisættelsen, og at optagelserne var til privat brug og ville kunne indgå i "[Afdøde]s film".

Klagerne har oplyst, at de at de på intet tidspunkt er blevet informeret om, at optagelserne ville blive offentliggjort, og at de kun accepterede et filmhold ved bisættelsen, fordi [Krigsfotografen] ved mail af 17. august 2015 havde oplyst dem om, at optagelserne var til privat brug og til dokumentation af bisættelsen for børnenes skyld.

DR har oplyst, at producenten har oplyst til DR, at de nærmeste pårørende til [Afdøde], herunder klagerne, har accepteret, at udsendelsens instruktør, [Instruktøren], kunne filme fra bisættelsen. Producenten har endvidere oplyst til DR, at der ikke blev fremsat indvendinger, og at det på den baggrund er DRs opfattelse, at producenten har været i god tro om, at der var samtykke fra de nærmeste pårørende.

Da DR ikke over for Pressenævnet har dokumentet, at klagerne skulle have givet samtykke til offentliggørelsen af optagelserne af dem, lægger nævnet til grund, at klagerne ikke har givet samtykke til offentliggørelsen.

Pressenævnet finder, at dokumentarudsendelsen om [Krigsfotografen]s liv som krigsfotograf har almen interesse. Nævnet finder imidlertid, at den forholdsvis beskedne almene interesse i de konkrete optagelser af klagerne må vige for hensynet til klagerne, der som pårørende deltog i en privat bisættelse. Da optagelserne ikke indeholder sådanne konkrete optagelser af almen interesse, at der var grundlag for at bringe dem uden klagernes samtykke, udtaler nævnet kritik af DR.

Sletning – punkt B.8

Klagerne har klaget over, at DR har afvist deres anmodning om at slette alle optagelser og al materiale fra den påklagede udsendelse, der indeholder billeder, lyd eller andet, der viser klagerne.

Generelt om punkt B.8

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, som er offentliggjort i digitale medier, ofte vil være tilgængelige længe efter, at de er publiceret. Efter anmodning til mediet kan tilgængeligheden af sådanne tidligere offentliggjorte, følsomme eller private oplysninger hindres, i det omfang det er muligt og skønnes rimeligt, jf. punkt B.8.

Medier kan afindeksere, dvs. ændre instruksenen til søgemaskiner, så søgemaskiner ophører med at henvise til artiklen, anonymisere, dvs. ændre i artikelteksten så eksempelvis et personnavn anonymiseres, eller helt afpublicere en artikel, dvs. fjerne artiklen fra hjemmesiden.

Det er nævnets opfattelse, at anvendelse af B.8 i de vejledende regler og muligheden for at meddele et medie kritik for ikke at imødekomme en anmodning om afindeksering, anonymisering eller afpublicering som udgangspunkt kun bør anvendes, når der er tale om oplysninger, som er særligt belastende for den person, der er omtalt.

Den konkrete sag

Dokumentarudsendelsen ”Krigsfotografen” omhandler krigsfotograf [Krigsfotografen], som følges i sit professionelle virke som krigsfotograf i verdens brændpunkter og familielivet i København som fraskilt far til fire børn. I udsendelsen vises optagelser fra [Afdøde]s bisættelse, hvor klagerne, som er henholdsvis søskende og far til [Afdøde], kortvarigt indgår. Klagerens navne fremgår ikke af den påklagede udsendelse.

Det er Pressenævnets opfattelse, at udsendelsen fra 2020, der angår krigsfotograf [Krigsfotografen], og hvor der vises optagelser fra [Afdøde]s bisættelse, indeholder oplysninger, som må anses følsomme eller private i en sådan grad, at de er egnet til at være belastende for klagerne.

Efter en samlet vurdering finder Pressenævnet imidlertid, at det ikke kan anses for at være en overtrædelse af god presseskik, at DR ikke har slettet optagelserne med dem. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at klagerens navne ikke fremgår af udsendelsen. Samtidig har

nævnet lagt til grund, at DR snarest opretter et link til denne kendelse med teksten ”*Presse-
nævnet har udtalt kritik af udsendelsen*” ved starten af den påklagede udsendelse, hvis omta-
len fortsat er tilgængelig på dr.dk og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt
kritik.

Pressenævnet udtaler ikke kritik af DR for ikke at imødekomme klagernes anmodning om
sletning.

Offentliggørelse af Pressenævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende
redaktør af DR at offentliggøre et resumé af nævnets kendelse.

- Tv-kanalen

Offentliggørelse af nævnets kendelse på tv-kanalen DR2 skal ske snarest på et tidspunkt tæt
på samme tidspunkt, som den kritiserede udsendelse og bringes i følgende udformning:

En speaker oplyser til et stillbillede af Pressenævnets logo:

”Pressenævnet har udtalt kritik af udsendelsen ”*Krigsfotografen*” sendt i januar
2020.”

Billedet skifter til stillbilleder eller levende billeder fra den kritiserede udsendelse, der hjæl-
per seerne med at identificere, hvad det er for en udsendelse, der kritiseres, hvad der klages
over, og hvori Pressenævnets kritik består, idet billederne dog ikke må indebære en kræn-
kelse af klagerne. Herunder oplæses:

”Pressenævnet kritiserer DR for ikke at have indhentet to af afdødes søskendes og
afdødes fars samtykke til at medvirke i dokumentarudsendelsen ”*Krigsfotografen*”,
der blev sendt på DR2 i januar 2020, og som fortsat er tilgængeligt på dr.dk. I ud-
sendelsen følger man blandt andet krigsfotograf [*Krigsfotografen*] og hans børn, da
[*Krigsfotografen*]s ekskone, som er mor til hans tre ældste børn, blev bisat. To af af-
dødes søskende og afdødes far, som indgår i optagelserne fra bisættelsen, har klaget
til Pressenævnet over udsendelsen. De mener, at optagelserne fra bisættelsen er
krænkende for dem, og at DR burde have indhentet deres samtykke til at medvirke i
udsendelsen.

Pressenævnet er enig med to af afdødes søskende og afdødes far i, at DR burde have
indhentet deres samtykke til at medvirke i udsendelsen.”

Under et billede af Pressenævnets logo afsluttes oplæsningen:

”Pressenævnet har derfor udtalt kritik af DR for ikke at have indhentet samtykke fra
klagerne til at medvirke i udsendelsen. Hele Pressenævnets kendelse kan ses på
Pressenævnets hjemmeside, www.pressenaevnet.dk”.

Den sidste sætning understøttes af en grafik med Pressenævnets webadresse.

Er udsendelsen fortsat tilgængelig via en internetside eller lignende, skal indslaget, der indeholder Pressenævnets kritik, på tilsvarende vis gøres tilgængelig. Det skal ske på en sådan måde, at man ikke kan tilgå den kritiserede udsendelse uden først at have set indslaget, der indeholder Pressenævnets kritik. Endvidere skal der ved udsendelsen (om muligt) være et link med teksten "Pressenævnet har udtalt kritik af udsendelsen" direkte til nævnets kendelse på www.pressenaevnet.dk." Hvis udsendelsen er tilgængelig via en on-demand audio-visuel medietjeneste, skal der alternativt indsættes en URL ved udsendelsen.